

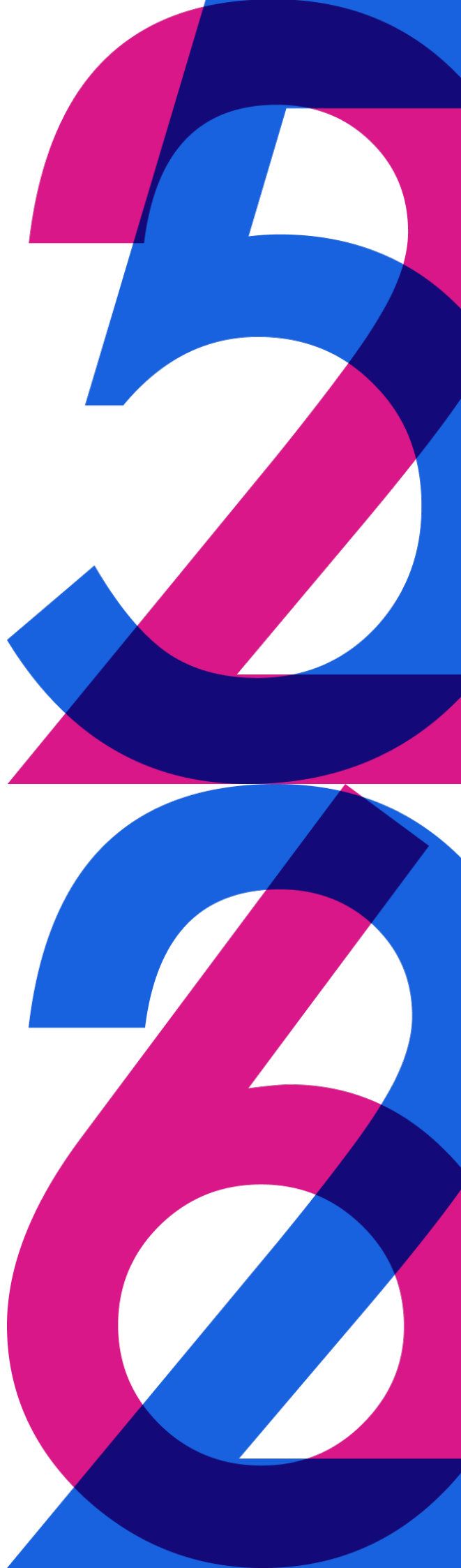

vertalers
vakschool

STUDIEGIDS

2025-2026

Vertalersvakschool Antwerpen
Academie voor literair vertalen

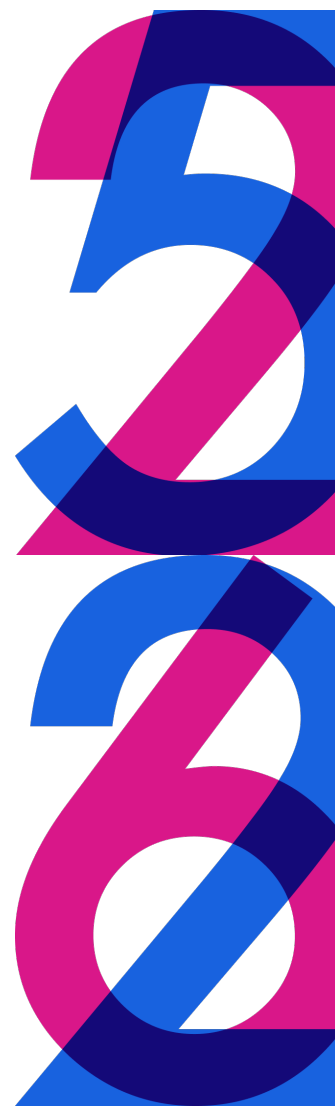

vertalers
vakschool

INHOUD

voorwoord	5
studieprogramma	6
introductie cursus	8
het eerste jaar	10
beoordeling	11
het tweede jaar	12
zomervertaling	12
beoordeling	13
eindvertaling	14
certificaat	16
lesroosters	18
onderwijsvormen	20
selectie	21
leeromgeving	22
cursusgeld	25
administratie & contact	26

**'De literatuur van een
land wordt gemaakt
door schrijvers,
de wereldliteratuur
door vertalers'
– José Saramago,
vertaald door Harrie
Lemmens**

VOORWOORD

Literair vertalen is een bijzonder vak dat vraagt om creativiteit, kennis en ervaring. De **Vertalersvakschool** stimuleert de creativiteit, reikt de kennis aan en laat de student ervaring opdoen door 'vertaalkilometers' te maken.

Op de Vertalersvakschool leer je van vooraanstaande vertalers hoe je een literair werk kunt doorgronden, welke basistechnieken je kunt toepassen en hoe je omgaat met verschillende genres. De vertaaldocenten zijn zonder uitzondering zelf werkzaam als literair vertaler. Ze staan met beide benen in de praktijk en hebben ruime ervaring met literaire teksten in alle genres.

De Vertalersvakschool is in 2006 opgericht door vertalers die hun kennis en ervaring wilden doorgeven aan een nieuwe generatie. De school is zodoende een unieke, ambachtelijke opleiding tot literair vertaler.

Bij het ambachtelijke uitgangspunt hoort ook dat de Vertalersvakschool niet één bepaalde manier van vertalen, een eigen vertaaltheorie of vertaalpoëtica wil uitdragen. De vertaaldocenten hebben ieder een eigen mening en eigen achtergrond. Het is aan jou, de student, om tussen de geboden invalshoeken je weg te kiezen en zo uiteindelijk tot een eigen vertaalopvatting te komen.

Tijdens de tweejarige opleiding tot literair vertaler maak je kennis met alle aspecten en genres van het literair vertalen: proza, poëzie, essayistiek en jeugdliteratuur. Om later goed beslagen ten ijs te komen in de omgang met auteurs, uitgevers, redacteuren, persklaarmakers en correctoren, word je daarnaast wegwijs gemaakt in het boekenvak.

In deze studiegids vind je veel informatie over de opleiding, de opzet, het programma en de leeromgeving. Als je nog vragen hebt, kun je contact opnemen met de dagelijkse leiding: Nathalie Tabury, Eefje Bosch, Fedde van Santen en Anne Lopes Michielsen.

STUDIEPROGRAMMA

De opleiding wordt doorgaans voor vijf **talen** aangeboden: Duits, Engels, Frans, Italiaans en Spaans. Andere talen worden incidenteel aangeboden, vaak als korte cursus.

Tijdens de online **introductiecursus** maak je kennis met het literair vertalen en leg je een bescheiden theoretische basis. Deze cursus bestaat uit acht online vertaalworkshops, waarin je samen met de docent aan de slag gaat. Tussen de sessies zijn er lees-, schrijf- en vertaalopdrachten. De introductiecursus eindigt met een **geannoteerde vertaling**, waarin je toelicht waarom je bepaalde vertaalkeuzes hebt gemaakt.

De geannoteerde vertaling wordt beoordeeld door je docent en een commissie. Als het oordeel positief is, kun je door naar het **eerste jaar** van de opleiding. Na het eerste jaar vindt er weer een selectie plaats na advies van een commissie. Het **tweede jaar** wordt afgesloten met een **eindvertaling** onder begeleiding van een mentor. Als het mentoraat positief wordt beoordeeld en de eindvertaling voldoende wordt bevonden, wordt het **certificaat** uitgereikt.

Tijdens de opleiding krijg je met veel (gemiddeld genomen tot wel negen) verschillende **docenten** te maken, ieder met een eigen expertise en ruime ervaring. Voor elke sessie vertaal je een tekst die je naderhand met je docent en medestudenten in de workshop bespreekt. Bij elke vertaling geeft de docent feedback. Aan het einde van elk trimester krijg je een beoordeling, waarin de docenten je vorderingen evalueren.

Naast de vertaalworkshops zijn er taaloverstijgende **themasessies**, vaak online, die zijn gewijd aan onderwerpen die minder aandacht krijgen tijdens de werkgroepen, bijvoorbeeld bijzondere genres, professionalisering of vertaaltheorie.

Ook het verder ontwikkelen van je **schrijfvaardigheid** vormt een belangrijk deel van de opleiding. De brontaal moet je uiteraard goed beheersen, maar het Nederlands is je werkinstrument en dat moet dan ook bijzonder fijn geslepen zijn.

Daarnaast is **zelfreflectie** is een belangrijk onderdeel van de hele opleiding. Van tijd tot tijd maak je de balans op door een zelfevaluatie te schrijven en je hebt intensief contact met je medestudenten over je leerproces.

**'Een opleiding is een
snelkookpan, waarin
je niet alleen leert
van de docent, maar
vooral ook van je
medestudenten'
– Fedde van Santen**

INTRODUCTIECURSUS

Voor elke taal begint de opleiding literair vertalen met een korte introductie cursus. Tijdens dit inleidende traject, dat tevens de opstap vormt naar de opleiding, kun je proeven van het literair vertalen en je talent testen.

praktisch

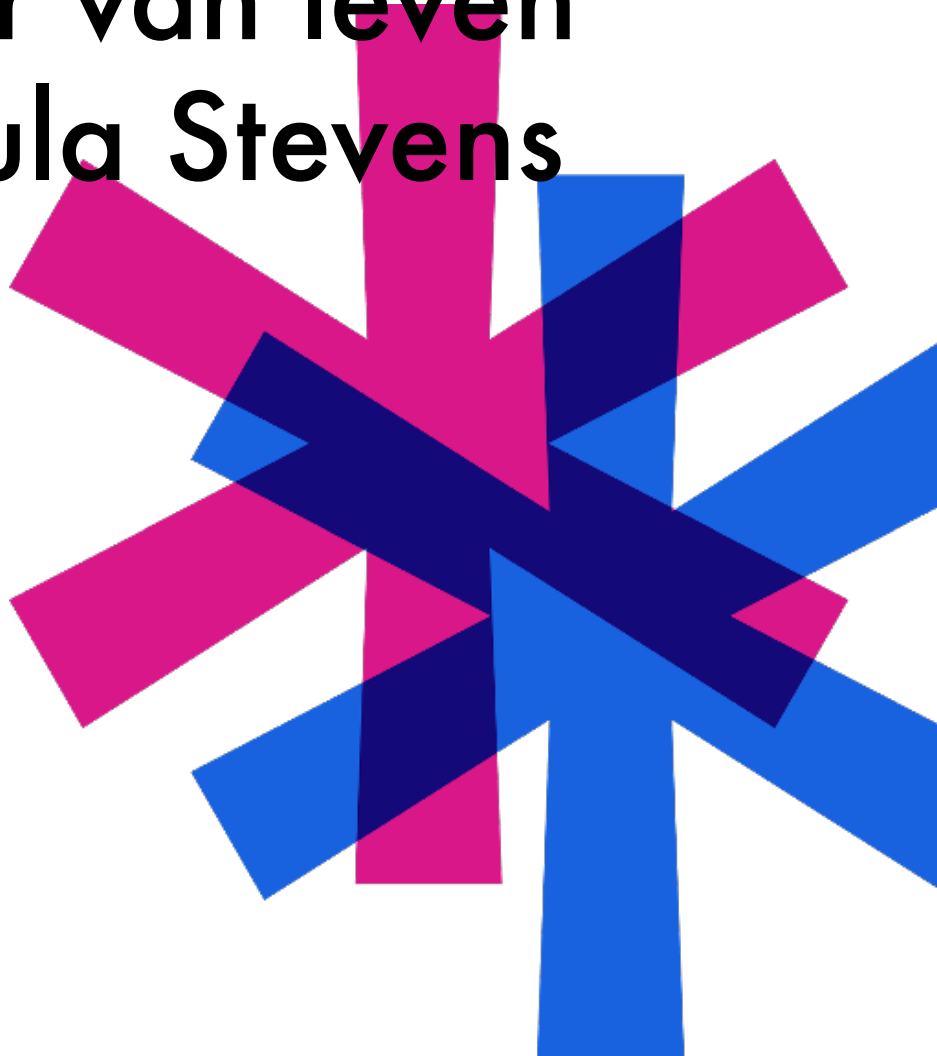
De introductie cursus bestaat uit acht online workshops verspreid over het tweede en het derde trimester, dus tussen januari en juni. Er is ook een extra introductie cursus Engels in het najaar, die loopt van oktober tot januari.

werkwijze

Literaire stijl en schrijftechniek zijn belangrijke componenten van de introductie cursus en elke bijeenkomst draait losjes rond een onderwerp. Tijdens deze cursus vertaal je voor elke sessie een tekst die je naderhand met je docent en medestudenten in de workshop bespreekt. Je gaat lezen en schrijven, leert vast een en ander over het boekenvak en uiteindelijk maak je een vertaling die je van commentaar voorziet en waarin je je keuzes toelicht.

Je vertaling wordt beoordeeld. Er wordt vooral gekeken of je bewuste vertaalkeuzes maakt en of je de keuzes weet te beredeneren. Of het de juiste keuzes zijn, is nog niet eens het belangrijkste; dat leer je later in de opleiding. Het is vooral een evaluatie van je artistieke ontwikkelingspotentieel. Als de vertaling en de toelichting voldoende worden bevonden, heten we je graag welkom in de opleiding.

**'Vertalen is geen
beroep, het is een
manier van leven'
– Paula Stevens**

HET EERSTE JAAR

Het eerste jaar bestaat uit drie trimesters. Elk trimester heb je zes vertaalworkshops en twee sessies Stijl- en Tekstanalyse met Liesbeth van Nes. Deze onderdelen vormen de rode draad van het eerste jaar.

De vertaalworkshops vormen het leeuwendeel van de gehele opleiding. Je wordt geconfronteerd met verschillende genres en vertaalopvattingen. We houden de groepen bewust klein zodat elke student voldoende individuele aandacht krijgt en er genoeg ruimte is voor onderlinge uitwisseling.

thema's

Gedurende het hele jaar wordt verder ook aandacht besteed aan:

- stijl- en tekstanalyse
- vertaaltheorie
- literatuurgeschiedenis/-wetenschap
- het boekenvak
- redigeren en persklaarmaken

Een aankomend vertaler moet voortdurend werken aan zijn beheersing van alle uithoeken van het Nederlands. Dat leer je in de sessies **Stijl- en Tekstanalyse** met Liesbeth van Nes. Je wordt gestimuleerd verder te leren, zelfkritisch te zijn en te werken aan de beheersing van het Nederlands, je belangrijkste instrument als vertaler.

Vertaaltheorie geeft je inzicht in de mechanismen van het vertalen en reikt je de tools en taal aan waarmee over vertalen en vertalingen wordt gepraat.

Kennis van genres, stromingen, stijlfiguren, metaforen, literatuurkritiek, eigenlijk alles wat met literatuur verband houdt, valt onder de **literatuurgeschiedenis en -wetenschap**. De nadruk blijft uiteraard op het vertalen liggen, maar een goed literair referentiekader is voor een vertaler onmisbaar.

Kennis van het **boekenvak** werpt vragen op als: hoe komt een boek tot stand? Wie zijn er allemaal bij betrokken, wat zijn hun overwegingen en dilemma's, welke financiële factoren spelen mee, wat is een drukproces, hoe werkt de distributie? Vraag vooral de docenten te vertellen over hun ervaringen.

Basiskennis van **persklaar maken** en **redigeren** is noodzakelijk: redactietekens, conventies, verschillen. De rol die de redacteur of persklaarmaker vervult bij het tot stand komen van de publicatie, is van groot belang. Over redigeren is weinig vakliteratuur beschikbaar. Het onderwerp komt vooral in de vertaalworkshops aan de orde.

Deze onderwerpen komen ook aan bod in zelfstudiemodules en tijdens andere (online) activiteiten die je elk trimester naast het reguliere programma volgt.

beoordeling eerste jaar

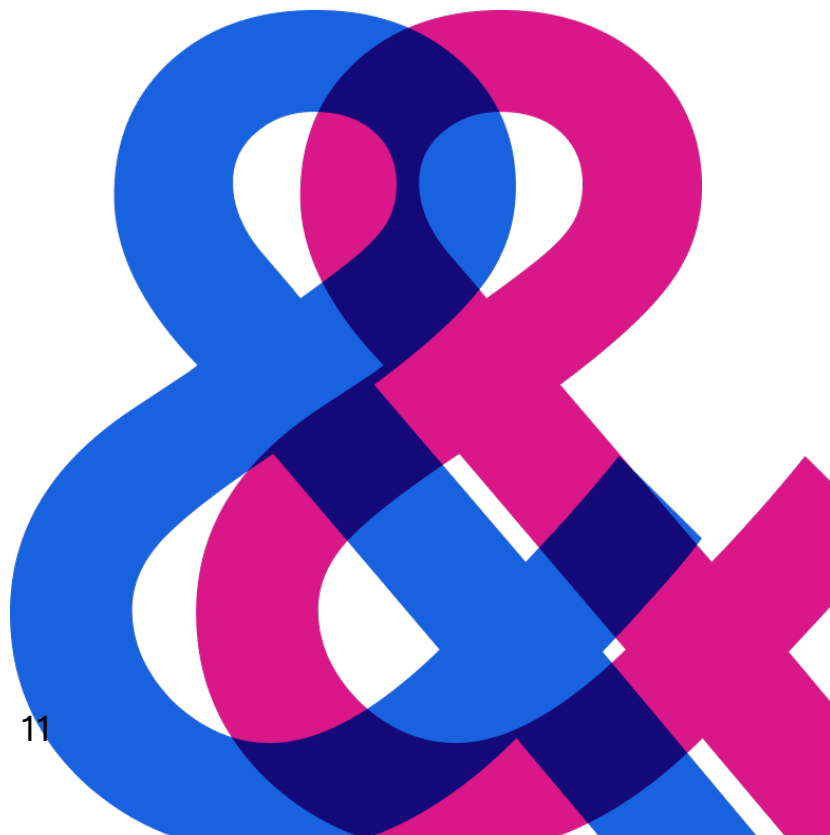
Alle studenten die in het eerste studiejaar lessen hebben gevolgd, horen tijdens de zomervakantie of ze worden toegelaten tot het tweede jaar. Het belangrijkste criterium voor de beoordeling is of de docenten verwachten dat je na het tweede jaar zelfstandig als vertaler aan het werk zult kunnen.

Twee keer per jaar voer je een gesprek met de dagelijkse leiding om te polsen hoe het gaat. Als leidraad voor het gesprek dienen de zelfreflectieopdrachten en je voortgang in de online leeromgeving.

De uiteindelijke beslissing of een student kan doorstromen naar het tweede jaar wordt genomen door de examencommissie, die bestaat uit vertegenwoordigers van de docenten, van de dagelijkse leiding en het bestuur.

Bij de beoordeling wordt ook rekening gehouden met aanwezigheid. Een enkele avond missen kan door overmacht voorkomen, maar voor de vertaalworkshops geldt dat je maximaal één avond per trimester kunt missen. Voor Stijl- en Tekstanalyse is dat slechts één les per cursusjaar.

De beslissing is bindend. Als je vragen hebt over de opleiding of twijfels over je eigen prestaties, kun je die voorleggen aan de dagelijkse leiding.

HET TWEEDE JAAR

In het eerste jaar van de opleiding is vooral gewerkt aan de vertaalvaardigheid. Je hebt kennis kunnen maken met veel korte teksten en verschillende genres. In het **tweede jaar** van de opleiding wordt de verbinding gelegd met het echte vertaalwerk en draait alles om **stijl**. De te vertalen teksten worden langer en de groepen waarin de vertalingen worden besproken zijn kleiner.

zomervertaling

In de zomer tussen het eerste en het tweede jaar maak je een langere vertaling, die als opstapje dient voor het tweede jaar. De tekst telt 2000 tot 3000 woorden en wordt uitgekozen door de docenten van dat jaar. De studenten krijgen de tekst aan het begin van de zomer toegestuurd.

programma tweede jaar

Het eerste en tweede trimester van het tweede jaar volgen het bekende patroon met workshops, aangevuld met schrijftraining, zelfstudie en symposia. In het derde trimester maak je de **eindvertaling**. Er zijn dan geen vertaalworkshops meer, maar je hebt bespreksessies met je groepje en individuele (online) begeleidingssessies met de mentor. Daarnaast volg je lezingen van professionals uit de literaire sector.

In grote lijnen vallen de onderdelen van het tweede jaar onder de volgende noemers:

- vertalen & vertaalkilometers maken
- kennis van de vertaalwereld & het werkveld
- creatief schrijven & schrijftraining
- de financiële positie van de vertaler
- reflectie
- eindvertaling

Voor de kennis van de **vertaalwereld**, waaraan in het eerste jaar al aandacht is besteed, worden in het derde trimester sprekers uitgenodigd die uitleg geven over het vak en hun rol daarin. Iedereen heeft de gelegenheid vragen te stellen en persoonlijk contact te leggen met het werkveld.

Probeer ook buiten de opleiding zo veel mogelijk **kennis** (en kennissen) op te doen door deel te nemen aan literaire activiteiten zoals symposia, de Literaire Vertaaldagen, boekpresentaties, netwerkborrels, workshops van de Auteursbond en de Vlaamse Auteursvereniging, enz.

Met de sessies **Creatief schrijven/ Schrijftraining** met Lidewijde Paris leer je de uitgeefwereld kennen en hoe je je zichtbaarheid kunt vergroten. Daarnaast werk je via schrijftraining aan het oprekken van je eigen creativiteit als vertaler.

De vertaler moet de **financiële aspecten** van literair vertalen kennen om niet de weg kwijt te raken. Onderwerpen zoals

contracten, verenigingen, fondsen, beurzen, royalty's, samenwerken, deadlines, bestsellers en collegialiteit worden vooral behandeld tijdens de lezingen en masterclasses.

Reflectie gaat over zelfkennis, over kritiek kunnen geven en verdragen, over nonchalance en perfectionisme, over al die zaken waarmee een vertaler zichzelf in de weg kan zitten en die een plek moeten krijgen voordat er echt goed werk kan worden geleverd.

beoordeling

De eindbeoordeling bestaat uit dezelfde componenten als de beoordeling na het eerste jaar. Twee keer per jaar voer je een gesprek met de dagelijkse leiding om te polsen hoe het gaat. Als leidraad voor het gesprek dienen de zelfreflectieopdrachten en je voortgang in de online leeromgeving.

Na het eerste en na het tweede trimester schrijft je docent een beoordeling. In het derde trimester maak je een eindvertaling, die door een docent wordt begeleid in een mentoraat.

De beslissing of een student de opleiding afsluit wordt genomen door de examencommissie, die bestaat uit vertegenwoordigers van de docenten, van de dagelijkse leiding en van het bestuur.

**'Je moet je als
literair vertaler
natuurlijk losmaken
van de brontekst,
maar je kunt je
alleen losmaken van
iets waar je om te
beginnen goed aan
vast zit'
– Auke Leistra**

EINDVERTALING

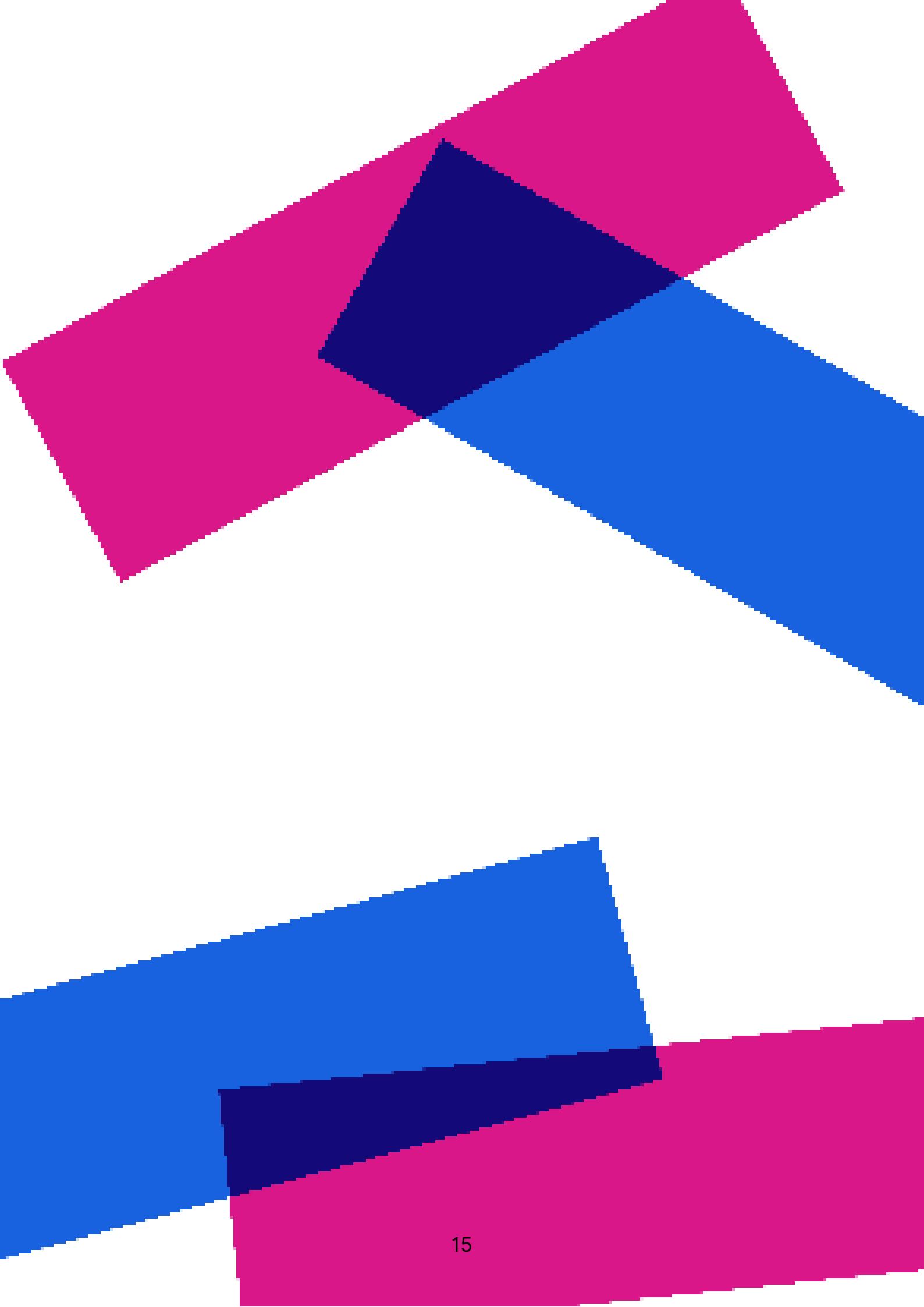
procedure eindvertaling

Alle tweedejaars maken een eindvertaling van een zelfgekozen tekst, bijvoorbeeld een kort verhaal of een fragment van een roman. In de loop van het tweede trimester zoekt de student twee teksten van elk 8000 woorden uit, waaruit in overleg met de docenten en de dagelijkse leiding de uiteindelijke tekst voor de eindvertaling wordt gekozen. Met de keuze kun je voorsorteren op een eventuele specialisatie, omdat je kiest voor een bepaalde auteur uit een bepaalde plaats en periode.

De eindvertaling maak je in het derde trimester, waarbij je individueel wordt begeleid door een mentor.

De examencommissie beoordeelt het mentoraat aan de hand van de verslagen en de vertaling. In geval van twijfel kan een externe beoordelaar worden ingeschakeld. Je hoort binnen twee maanden nadat je de vertaling en het verslag hebt ingestuurd of je bent geslaagd.

**'Vrij waar het moet,
letterlijk waar het kan'
– Nelleke van Maaren**

CERTIFICAAT

Nadat je de tweejarige opleiding met succes hebt afgerond ontvang je een **certificaat**.

Vertalen is geen beschermd beroep en om het beroep van literair vertaler uit te kunnen oefenen is geen speciale diplomering nodig. Het certificaat dat je ontvangt nadat je het tweede jaar van de opleiding afsluit, heeft formeel gezien geen civiel effect. Wel geeft het certificaat uitgevers, subsidieverstrekkers als het Nederlands Letterenfonds, Literatuur Vlaanderen het Cultuurfonds en andere personen en instellingen in het boekenvak de zekerheid dat je de basisvaardigheden van het literair vertalen beheerst.

Het certificaat laat uitgevers en andere opdrachtgevers zien dat je het vak beheerst én van wie je het hebt geleerd. De Vertalersvakschool is daarmee een kweekvijver waaruit uitgevers, culturele instellingen en andere opdrachtgevers putten.

**'Vertalen is
als schoonmaken.
Je ziet het alleen als
het niet of heel slecht
is gedaan'
– Andrea Kluitmann**

An abstract graphic consisting of several overlapping, semi-transparent shapes in shades of pink and blue. The shapes are layered, with some appearing in front of others, creating a sense of depth and movement. The colors are vibrant and the overall composition is dynamic.

LESROOSTERS

Introductie cursus 2025-2026

Najaar

2 oktober
16 oktober
6 november
20 november
4 december
18 december
15 januari
29 januari

Voorjaar

22 januari
5 februari
19 februari
5 maart
19 maart
2 april
16 april
7 mei

De lessen worden op donderdagavond **online** via Teams gegeven, tussen 19.00 en 21.30 uur.

Eerste jaar 2025-2026

Eerste trimester

6 oktober
20 oktober @
3 november
17 november @
1 december @
15 december

Tweede trimester

12 januari
26 januari @
9 februari
23 februari @
9 maart @
23 maart

Derde trimester

30 maart
20 april @
11 mei
18 mei @
1 juni @
15 juni

Lessen op locatie in **Antwerpen** worden gegeven van 18.30 uur tot 21.00 uur. **Online** vertaalworkshops (@) worden via Teams gegeven, van 19.00 tot 21.30 uur. In de periodes tussen de 2e en de 3e, én de 4e en de 5e workshop zijn er sessies Stijl- en Tekstanalyse met Liesbeth van Nes. Meer informatie vind je in de online leeromgeving.

Tweede jaar 2025-2026

Eerste trimester

6 oktober
20 oktober @
3 november
17 november @
1 december @
15 december

Tweede trimester

12 januari
26 januari @
9 februari
23 februari @
9 maart @
23 maart

Derde trimester

30 maart
20 april @
11 mei
18 mei @
1 juni @
15 juni

Lessen op locatie in **Antwerpen** worden gegeven van 18.30 uur tot 21.00 uur. **Online** vertaalworkshops (@) worden via Teams gegeven, van 19.00 tot 21.30 uur. In de periodes tussen de 2e en de 3e, én de 4e en de 5e workshop zijn er in het eerste en het tweede trimester taaloverstijgende sessies Creatief Schrijven/Schrijftraining met Lidewijde Paris. Meer informatie vind je in de online leeromgeving.

In het derde trimester werk je onder begeleiding van een mentor aan je eindvertaling. Op de lesavonden worden plenaire sessies en werkgroepen georganiseerd.

ONDERWIJSVORMEN

contactonderwijs én op afstand

Contactonderwijs is voor veel studenten en docenten het meest vertrouwd, maar in de afgelopen jaren heeft het online onderwijs zich ontwikkeld tot een alternatief voor de lessen op locatie.

Online onderwijs maakt het voor studenten die ver van Amsterdam wonen mogelijk de opleiding toch te volgen. Voor sommige vakken kunnen Vlaamse en Nederlandse studenten samenwerken.

Op de introductie cursus na worden in principe alle vertaalworkshops in Amsterdam op locatie gegeven en in Antwerpen deels op locatie, deels online. In overleg kan worden gekozen voor een andere onderwijsvorm. Neem contact op met de dagelijkse leiding als je hier vragen over hebt.

**'Vertalen is je identiteit
steeds weer een
beetje oprekken.'**
- Nicolette Hoekmeijer

SELECTIE

Met de **selectieprocedure** streeft de VVS ernaar de meest getalenteerde studenten voor te bereiden op het vertalen van literatuur op het hoogste niveau. Maar ook studenten die zich in andere genres willen specialiseren zoals non-fictie, fantasy, young adult, jeugdliteratuur, toneel en poëzie kunnen na de opleiding hun plek vinden in het bredere literaire veld.

Bevlogenheid en liefde voor de literatuur blijven de belangrijkste eigenschappen voor een vertaler.

Kort samengevat ziet de selectie er als volgt uit:

- online introductiecursus
- eerste jaar, beoordeling na elk trimester, eindbeoordeling en selectie
- tweede jaar, beoordeling na elk trimester, eindbeoordeling en eindvertaling
- certificaat

LEEROMGEVING

De Vertalersvakschool heeft een eigen leeromgeving. Daarop kun je jouw studieprogramma doorlopen, huiswerk inleveren, opdrachten maken, krijg je aanvullend studiemateriaal aangeboden en delen we belangrijke informatie met je.

Alle studenten, docenten, alumni en medewerkers van de Vertalersvakschool hebben eigen inloggegevens. Deze gegevens krijg je bij de start van de cursus toegestuurd.

Omdat de school met freelancers werkt, worden de roosters pas kort voor aanvang van elk trimester definitief en kunnen er in de loop van het trimester wijzigingen op het laatste moment voorkomen. Voor vertalers geldt immers dat het boek waaraan ze werken altijd voorrang heeft. We raden je dan ook aan de leeromgeving regelmatig te bezoeken, in elk geval vóór een bijeenkomst.

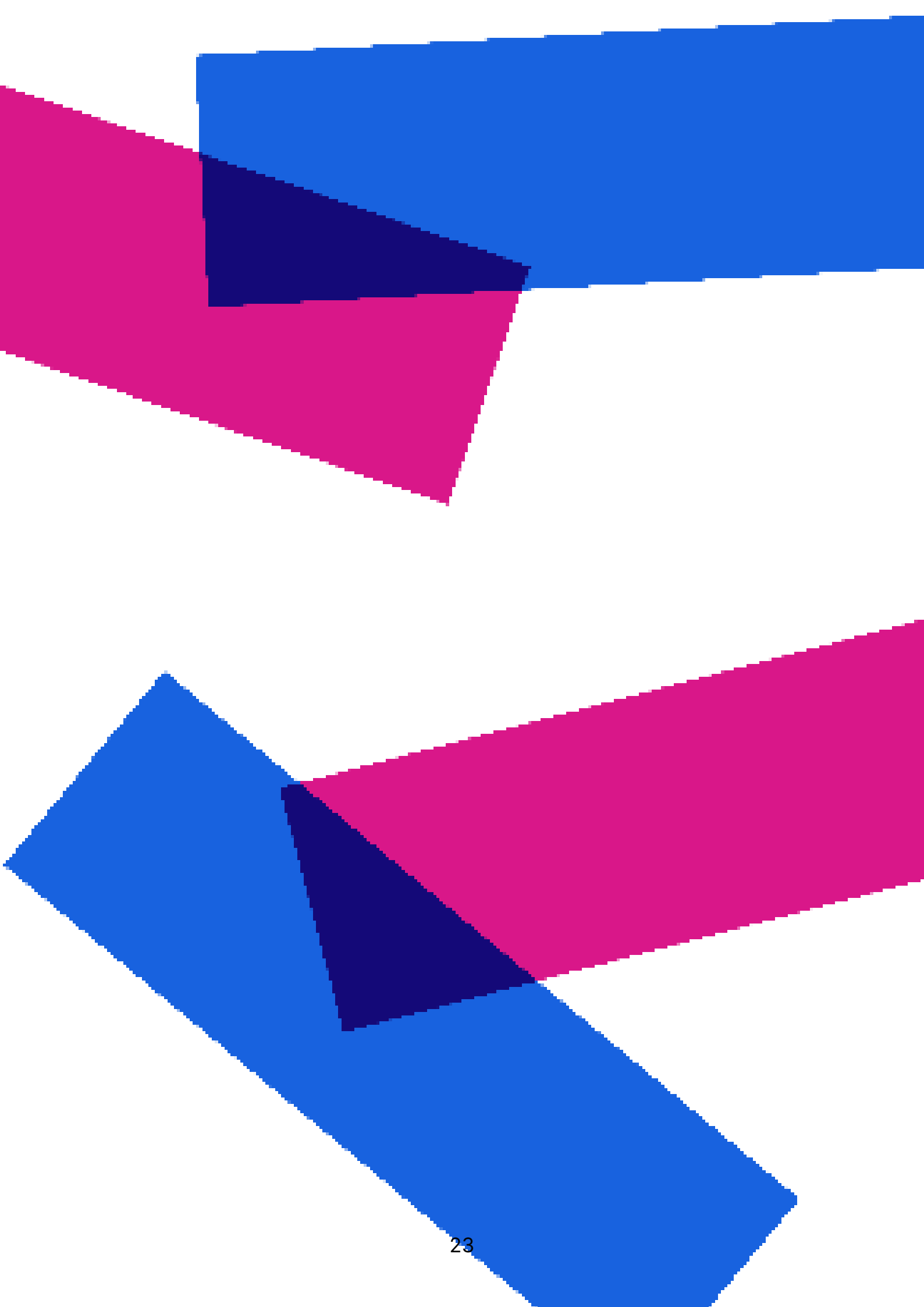
Als leeromgeving is dit het belangrijkste wat de leeromgeving te bieden heeft:

- De docent zet per week of voor het hele trimester de te vertalen teksten in de omgeving.
- De vertalingen worden door de studenten ook weer in de groep gedeeld ter correctie en voorbereiding van de workshops.
- Per sessie kan iemand alle vertalingen verwerken in een document en dat uploaden (aanrader!).
- Je kunt aan collectieve vertalingen werken.
- Je krijgt (zelf)studiemateriaal en aanvullende opdrachten aangeboden ter verdere ontwikkeling en verdieping.

Als je vragen hebt of ergens vastloopt, mail naar info@vertalersvakschool.be

vertalers
vakschool

'De vertaler kun je het beste zien als een violist tijdens een vioolconcert.

De compositie, het raamwerk, staat er. Maar iedere violist zal het op zijn of haar manier uitvoeren'

- Molly van Gelder

CURSUSGELD

De Vertalersvakschool is een particulier initiatief, ondergebracht een vereniging zonder winstoogmerk. De school wordt gesteund door Literatuur Vlaanderen, maar het leeuwendeel van het budget wordt ingebracht door de cursusgelden. Die cursusgelden worden volledig aangewend voor het onderwijs.

De introductie cursus kost 875 euro. Daarna bedraagt het cursusgeld voor elk van de twee studie jaren 2175 euro.

De Vertalersvakschool is vrijgesteld van btw.

Voor aanvang van de cursus ontvang je een factuur. Je kunt ook kiezen voor gespreide betaling. Bij gespreide betaling maak je voor aanvang van het eerste trimester een bedrag over van 975 euro. De volgende twee termijnen bedragen 600 euro. Het volledige bedrag moet voor aanvang van het derde trimester zijn voldaan. In overleg is ook een andere spreiding van de betaling mogelijk.

De inschrijving geldt telkens voor één studiejaar. Voor een nieuw studiejaar moet je opnieuw een inschrijfformulier insturen.

ADMINISTRATIE

De lessen van de opleiding worden gegeven op de maandagavonden, op locatie in het gebouw van Literatuur Vlaanderen, Van Noortstraat 20, 2018 Antwerpen. De avonden beginnen om 18.30 uur en eindigen om 21.00 uur.

De online lessen via Teams beginnen om 19.00 uur en eindigen om 21.30 uur. De VVS houdt indien mogelijk de Vlaamse schoolvakantieregeling én de Nederlandse vakanties in regio Zuid aan. De introductiecursussen worden op donderdagavonden via Teams georganiseerd, tussen 19.00 en 21.30 uur.

De dagelijkse leiding en de administratie van de school zijn in handen van Nathalie Tabury, Fedde van Santen, Eefje Bosch en Anne Lopes Michielsens. Zij zijn op de lesavonden aanwezig en kunnen antwoord geven op vrijwel alle vragen rond de opleiding. Je kunt ook een mail sturen naar info@vertalersvakschool.be.

Als je vragen hebt over de introductiecursus, kun je contact opnemen met Eefje Bosch op info@vertalersvakschool.nl.

Op maandag- en vrijdagmiddag is de school telefonisch bereikbaar op: +32 (0)15 65 82 89.

Het postadres van de Vertalersvakschool Antwerpen vzw is:

Hombeeksesteenweg 122
2800 Mechelen

We antwoorden zo snel mogelijk, in elk geval binnen een week.

Wij verzoeken je adreswijzigingen en andere relevante informatie tijdig aan ons door te geven via info@vertalersvakschool.be.

**'Een geboren vertaler
wordt gemaakt, en wel bij
de Vertalersvakschool'
– Nicolette Hoekmeijer**

vertalers
vakschool

Vertalersvakschool Antwerpen
Academie voor literair vertalen

info@vertalersvakschool.be
+32 (0)15 65 82 89
www.vertalersvakschool.be

